

Δραστηριότητα 4.1.1 - Αναγνώριση ψευδών ειδήσεων (fake news)

Εκτιμώμενη διάρκεια	30-45 λεπτά (στην τάξη/διαδικτυακά) + χρόνος στο σπίτι
Απαραίτητη προϋπόθεση	Καμία
Εργαλεία υλικού και λογισμικού Η/Υ	Στην τάξη: - Χαρτιά και στίλο - Mentimeter (προαιρετικό) - Η/Υ για τον/την εκπαιδευτικό (προαιρετικό) Διαδικτυακά: - Πλατφόρμα τηλεδιασκέψεων - Κοινόχρηστο έγγραφο (π.χ. Google Docs) - Mentimeter (προαιρετικό) - Ψηφιακή συσκευή για όλους/ες
Μορφή αξιολόγησης	Προφορική παρουσίαση
Γλωσσάρι	Δεοντολογία της Τεχνητής Νοημοσύνης, Ρητορική μίσους

Διαδικασία

1. **Αφόρμηση:** Το μάθημα ξεκινά με μία εισαγωγή σε βασικούς όρους που αφορούν στη δημιουργία γνώσεων και τον διαμοιρασμό πληροφοριών στο διαδίκτυο (διασταύρωση πληροφοριών· ψευδείς ειδήσεις· αξιόπιστοι/αξιόπιστοι πόροι κλπ.). Ο/Η εκπαιδευτικός παρουσιάζει στους/στις μαθητές/ριες παραδείγματα ψευδών ειδήσεων ή/και περιπτώσεων κατά τις οποίες τα fake news είχαν εγείρει στο παρελθόν συζητήσεις ή επέφεραν αρνητικές συνέπειες στον πραγματικό κόσμο (βλ. Πόροι για εκπαιδευτικούς).
2. **Ανεξάρτητη πρακτική:** Ο/Η εκπαιδευτικός αναθέτει στους/στις μαθητές/ριες ως εργασία για το σπίτι να εντοπίσουν παραδείγματα ψευδών ειδήσεων και τρόπους για να διασταυρώσουν τις πληροφορίες που περιέχουν, δηλ. να αξιολογήσουν αν είναι ψευδείς ειδήσεις ή όχι. Όλοι/ες οι μαθητές/ριες θα πρέπει να έχουν προετοιμάσει για το επόμενο μάθημα μία σύντομη γραπτή περιγραφή του παραδείγματος που θα συνοδεύεται από τον σχετικό σύνδεσμο (link), τον οποίο θα μπορούν να επισκεφθούν στην τάξη.

3. **Καθοδηγούμενη πρακτική και κατανόηση:** Ο/Η εκπαιδευτικός παρέχει ένα παράδειγμα στους/στις μαθητές/ριες για το πώς να υλοποιήσουν την εργασία που τους ανέθεσε και το πώς να την παρουσιάσουν στο επόμενο μάθημα. Τους/Τις ενθαρρύνει να εστιάσουν σε περιπτώσεις ψευδών ειδήσεων που συναντούν σχεδόν καθημερινά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
4. **Έλεγχος κατανόησης:** Στο επόμενο μάθημα, κάθε μαθητής/ρια (ή ένας περιορισμένος αριθμός μαθητών/ριών, ανάλογα τον διαθέσιμο χρόνο) μπορεί να παρουσιάσει το παράδειγμα ψευδών ειδήσεων που εντόπισε. Μετά τις παρουσιάσεις, ο/η εκπαιδευτικός συντονίζει μία συζήτηση με θέμα τους τρόπους αναγνώρισης και αντίδρασης σε ψευδείς ειδήσεις που κυκλοφορούν στο διαδίκτυο.
5. **Κλείσιμο:** Η συζήτηση μπορεί να κλείσει με ένα συμπέρασμα, π.χ. τη σύνθεση ενός κοινού ορισμού των ψευδών ειδήσεων με τους/τις μαθητές/ριες και με προτάσεις που μπορούν να προστεθούν στον κώδικα δεοντολογικής συμπεριφοράς σχετικά με τον τρόπο αναγνώρισης και αντιμετώπισης των fake news (π.χ. μηχανισμοί αναφοράς, άρνηση διαμοιρασμού κτλ.).

Αντιμετώπιση προβλημάτων

Πιθανό πρόβλημα	Πιθανή λύση
Οι μαθητές/ριες δαπανούν υπερβολικό χρόνο για να βρουν υλικό (κατακλυσμός πληροφοριών).	Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να τους ζητήσει να εστιάσουν σε συγκεκριμένα είδη ψευδών ειδήσεων (fake news), ώστε να αποφύγουν τον κατακλυσμό πληροφοριών κατά τη διάρκεια της έρευνάς τους.
Η συζήτηση μπορεί να είναι πολύ χαοτική ή σχεδόν βουβή.	Ο/Η εκπαιδευτικός θα πρέπει να διαδραματίζει τον ρόλο του/της συντονιστή/ριας της συζήτησης.
Η υποβολή προτάσεων για τρόπους αναγνώρισης και αντιμετώπισης των fake news (κώδικας δεοντολογικής συμπεριφοράς) μπορεί να διαρκέσει πολύ περισσότερο από το αναμενόμενο.	Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να μεταθέσει ένα μέρος αυτής της δραστηριότητας (κώδικα δεοντολογικής συμπεριφοράς) στο Θέμα 4.4.

Πόροι για μαθητές/ριες

Πόροι που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εισαγωγή και τη συζήτηση σχετικά με την αναγνώριση ψευδών ειδήσεων και την παραπληροφόρηση

Τίτλος	Τύπος	Περιγραφή	Σύνδεσμος (Link)	Διαθέσιμες γλώσσες
Happy on-life	Ιστότοπος / Παιχνίδι	Παιχνίδι για την ψηφιακή πολιτειότητα και ευημερία.	https://visitors-centre.irc.ec.europa.eu/tools/HappyOnLife/	Αγγλικά, ιταλικά, ρουμανικά και ελληνικά
Safer Internet 4 kids	Ιστότοπος	Ιστότοπος με μαθησιακό περιεχόμενο για την ασφαλή χρήση του Διαδικτύου.	https://saferinternet4kids.gr/	Ελληνικά
Ellinika Hoaxes	Ιστότοπος	Ιστότοπος με αρχείο ψευδών ειδήσεων (fake news) και φαρσών (hoaxes) με σκοπό την εξαπάτηση.	https://www.ellinikahoaxes.gr/	Ελληνικά

Πόροι για εκπαιδευτικούς

- SOMA, Social Observatory for Disinformation and Social Media Analysis: <https://www.disinfobservatory.org/>.
Περιλαμβάνει ποικίλους πόρους και εργαλεία, π.χ. για την εξέταση ψευδών ειδήσεων: <https://www.disinfobservatory.org/investigations/>
Περιλαμβάνει Κείμενο Πολιτικής για την ΤΝ και την εξτρεμιστική ρητορική: <https://www.disinfobservatory.org/artificial-intelligence-extreme-speech-and-the-challenges-of-online-content-moderation/>
- Foundation European Institute Outsourcing – FEIO: [Combating Fake News: Handbook for Youth Workers](#) (2019).
- [Resources on Dealing with propaganda, misinformation and fake news](#) (Council of Europe) E.g. Council of Europe, [Digital Citizenship Education](#) (2017)
- The Conversation. How to spot fake news: an Expert Guide for Young People: <https://theconversation.com/how-to-spot-fake-news-an-experts-guide-for-young-people-88887>
- “The Future of Free Speech, Trolls, Anonymity and Fake News Online”: <https://www.pewresearch.org/internet/2017/03/29/the-future-of-free-speech-trolls-anonymity-and-fake-news-online/>
- Sefirot: Δωρεάν εργαλείο για την καταπολέμηση των fake news: <https://sefirot.it/nebula> (διαθέσιμο στα αγγλικά, ιταλικά, ισπανικά και γαλλικά)